

Att tänka på vid upphandling av följeforskning i projekt

Nedan följer några punkter till er hjälp vid upphandling av följeforskning i projekt.

1. Vad är följeforskning?

Med följeforskning menas fortlöpande utvärdering.

EU-kommissionen har lyft fram följeforskningsinsatser framför traditionell utvärdering för att understödja erfarenhets spridning och projektutförande under och efter projektiden i speciellt utvalda projekt.

Det övergripande målet med följeforskningen är att skapa förutsättningar för ett kontinuerligt lärande i projekten. Genom att förmedla och sprida kunskaper till andra deltagande aktörer i genomförandet av strukturfonderna ska det gemensamma lärandet stärkas och möjligheter skapas för ett mer effektivt projektgenomförande.

Följeforskning ska även leda till att nya projekt som beviljas är av bättre kvalitet vilket även innebär att strukturfondsmedlen kommer till bättre nytta och får ett effektivare genomförande.

2. Vilken uppgift har följeforskaren?

Vid traditionell utvärdering arbetar utvärderaren med distans, utan att låta sig involveras i det som skall utvärderas.

Följeforskaren däremot, ska vara ett bollplank och löpande ge synpunkter och råd till dem som håller i genomförandet av projekt och program.

Följeforskningen skall ha en framåtsyftande och utvecklingsstödande ansats.

Följeforskaren ansvarar för en fortlöpande extern utvärdering från projektets start till mål, där den viktigaste uppgiften är att bidra till att projektet bättre styr mot sina mål.

3. Vilka projekt blir ålagda följeforskning?

Utifrån projektens storlek och inriktning identifierar Tillväxtverket de projekt som är aktuella för följeforskning.

Projekt med över 10 miljoner i beviljat EU-stöd samt vissa andra innovativa projekt, av särskilt intresse, väljs ut av programchefen i syfte att sprida intressanta erfarenheter till andra projekt & strukturfondsprogram. Undantag från projekt med över 10 mkr i beviljat EU-stöd kan tex vara:

- ramprogram för företagsstöd
- infrastrukturprojekt, tex investeringar i bredband, kombiterminaler, järnvägsstickspår, resecentrum, vägar och dylikt.

4. I vilken omfattning ska projektägaren upphandla följeforskning?

En riktlinje är att i projekt med mer än 10 miljoner i beviljat EU-stöd anlitas följeforskning.

Insatsens omfattning bör ligga på mellan 33-50% av en heltid, vilket motsvarar c:a 4% av projekt med 10 mkr EU-stöd plus 10 mkr medfinansiering.

Tillväxtverkets utvärderingsgrupp ställer upp med stöttning i denna fråga. Den upphandlade följeforskningen kan bestå av ett team men det är en person som ska ha huvudansvaret och ha de mesta kontakterna med projektledningen.

5. Hur skall följeforskningen genomföras? Vilka förväntningar ställs från Tillväxtverket på följeforskaren?

Följeforskaren ska löpande ge synpunkter och råd till dem som håller i genomförandet av projektet i en framåtsyftande ansats. Resultaten från följeforskarens iakttagelser och utvärderingsinsatser ger möjlighet till löpande ändringar i projektet.

Utgångspunkten för följeforskningen är projektets syfte, mål och aktivitetsplan som finns angivna i projektets beslut.

Följeforskaren ska också undersöka premisserna (beslutsmotivering, urvalskriterier etc) som lett till att projektet beviljats, med utgångspunkt i programskrivning och åtgärdsdokument.

Det gäller att kritiskt och konstruktivt skärskåda hur projektet arbetar med att nå sina mål och lever upp till de kriterier som har ställts upp, inte minst de horisontella, med hjälp av bla uppföljnings- och indikatorsystem.

Viktiga arbetsuppgifter för följeforskaren är:

- att löpande dokumentera hur projektet fortskrider
- att delta vid viktiga aktiviteter och möten i projektet
- att samarbeta med projektledaren, ge synpunkter och vara ett stöd och bollplank
- att löpande redovisa och rapportera (två gånger per år) resultat till projektägaren som i sin tur bilägger rapporteringen till sin lägesrapport till Tillväxtverket.
- att hålla sig uppdaterad och informera sig om följeforskningen i andra projekt
- att självständigt återföra gjorda erfarenheter i projektet men även i övrigt i form av deltagande i offentlig diskussion, lärkonferenser och seminarier

Mer om praktiskt genomförandesätt finns att läsa mer om under rubrik 3.1 Följeforskning i projekt i broschyren Nyttan med följeforskning!

6. Vilken kompetens ska följeforskaren inneha?

Projektledaren för följeforskningsteamet förutsätts ha relevant akademisk examen samt en dokumenterad bakgrund från utvärdering och gärna även följeforskning. Det förutsätts att han eller hon aktivt tar del av den professionella diskussionen inom området.

Rollen som följeforskare ställer stora krav på professionalitet, eftersom denne ska arbeta nära projektets utförande och dess projektledning samtidigt som behov ibland finns av att distansera sig från sitt utvärderingsobjekt och komma med kritiska iakttagelser.

Det är av största vikt att följeforskarna även anlägger ett genusperspektiv, beaktar det miljömässiga hållbarhetsmålet samt mångfalds- och integrationsperspektivet som är vägledande för strukturfondsprojekt.

Följeforskaren kan vara knuten till en högskola, universitet eller arbeta som konsult. Följeforskaren ska upphandlas externt och kan således inte utgöra projektägarens egen personal. Detta gäller även inom universitet där motsvarande kompetens redan finns. Projektägaren får då vända sig till annat lärosäte.

7. Vilket stöd har projektägaren från Tillväxtverket?

- Tillväxtverket har tillsatt en utvärderingsgrupp som ansvarar för detta, kontaktuppgifter hittar ni längst ner på denna sida under Ytterligare information.
- Kurs i följeforskning genomfördes hösten 2008 och pågår under våren 2009 vid Linköpingsuniversitet. Intresset för universitetskurser i lärande utvärdering och följeforskning har spridits över landet och därför planerar nu fler lärosäten att genomföra egna kurser med start hösten 2009.

8. Hur lång tid har projektägaren på sig från beviljat projektbeslut till uppstart av följeforskning?

Upphandlingen bör kunna vara klar på ca två månader och uppstart bör kunna ske inom ytterligare två till tre månader.

9. Hur ska upphandlingsförfarandet gå till?

Om företaget/organisationen omfattas av upphandling enligt LoU ska upphandling ske i enlighet med denna. De olika stegen i upphandlingsförfarandet ska dokumenteras skriftligt och upphandlingsunderlaget ska uppvisas för Tillväxtverket.

Om företaget/organisationen inte omfattas av upphandling enligt LoU ska affärsmässiga villkor tillämpas, vilket innebär att köp av varor och tjänster skall ske så att kostnadseffektivitet uppnås.

Det ska framgå att minst tre leverantörer tillfrågats/offererats, enligt en uppgjord kravspecifikation, där en objektiv och opartisk förklaring ges som förklarar valet av aktuell leverantör.

10. Hur ska följeforskningen finansieras?

Följeforskning ersätter traditionell utvärdering, vilken det har budgeterats medel för i projektansökan.

Om budgeterat belopp inte räcker för att täcka den mer omfattande följeforskningen ska projektet kontakta sin beredningshandläggare för en eventuell omfördelning av budget.

11. Hur ska följeforskningen rapporteras? Hur följer Nutek upp följeforskarens arbete?

När upphandling av följeforskare är klar uppmanas projektet att inkomma med denna information till respektive beredningshandläggare.

Resultaten från följeforskningen ska kontinuerligt kommuniceras till projektledningen.

I lägesrapporten till Tillväxtverket skall följeforskaren redogöra för resultatet av sitt arbete. Två gånger per år skall avrapportering göras till följeforskarteamet på programnivå enligt överenskommelse.

Efter avslutad följeforskning ska underlag och rapporter finnas som tydligt visar hur genomförandet av liknande projekt i framtiden kan bli effektivare. Resultaten från

följeforskningen ska bidra till kvalitets- och effekthöjning i projekten och i programmet och vara skrivna på ett sådant sätt att de kontinuerligt skapar förbättringar i projekten.

Vidare ska resultat och erfarenheter återföras bl.a. till andra projekt och program (exempelvis inom det regionala tillväxtarbetet) för att skapa uppmärksamhet och allmän debatt om lärdomar från strukturfondsprojekten.

På en övergripande nivå kommer resultaten dessutom att vara ett stöd för strukturfondsprogrammets genomförande i strukturfondspartnerskapens, övervakningskommittéernas och Tillväxtverkets arbete. I och med detta underlättas snabb och välgrundad återföring av framstegen i programmen.

Följeforskarna ska även ha erfarenhetsutbyte med följeforskare från andra projekt och ta del av det allmänna kunskapsläget.

Ytterligare information

Ytterligare information ges i vägledningen "NYTTA med följeforskning!" ladda ner från [Tillväxtverkets publikationer](#).

[Gå till: Följeforskning för fortlöpande förbättringar i projekt - en syntes!](#)

Mer information om kraven på följeforskning finns i respektive Strukturfondsprogram och i EU-kommissionens "Indicative Guidelines on Evaluation Methods: Evaluation During the Programming Period. Working Document No. 5, October 2006".

Frågor om utvärdering och följeforskning besvaras av utvärderingsgruppen bestående av Göran Brulin, Martin Nyqvist och Inger Wahlgren. Samtliga nås genom Tillväxtverkets växel, 08-681 91 00.

[Skriv ut sidan](#)

Sidan uppdaterades 2009-06-25

En investering för framtiden

EUROPEISKA UNIONEN
Europiska regionala
utvecklingsfonden

